

→ LIITE 1: Mikä on sotarikos?

Sotarikokset ovat vakavia kansainvälisen oikeuden rikkomuksia, joita tehdään aseellisen selkkauksen yhteydessä.

Esimerkiksi tietyt toimet haavoittuneita tai sairaita taistelijoita, sotavankeja ja siviilejä vastaan ovat sotarikoksia. Näihin kuuluvat sellaiset harkitut teot kuten:

- surmaaminen
- kidutus tai epäinhimillinen kohtelu
- suuren kärsimyksen aiheuttaminen tai vakava terveyden vahingoittaminen
- oikeudenmukaista ja laillista oikeudenkäyntiä koskevien oikeuksien epääminen sotavangilta tai muulta suojellulta henkilöltä.

Myös nämä ovat sotarikoksia:

- tahallinen hyökkäys koko siviiliväestöä tai siviilikohteita vastaan
- tahallinen hyökkäys kohteeseen joka ei välittömästi osallistu vihollisuuksiin
- siviilien nälkiinnyttäminen
- ihmiskilpien käyttäminen sotilaskohteiden suojeluun
- antautuneiden taistelijoiden tappaminen tai haavoittaminen
- ilmoitus jonka mukaan armoa ei anneta
- vastapuolen sotilaan petollinen surmaaminen tai haavoittaminen
- panttivankien ottaminen
- siviiliväestön pakkosiirtäminen
- kiellettyjen aseiden ja sodankäynti menetelmien käyttö

- seksuaalinen väkivalta
- lasten ottaminen tai värvääminen kansallisiin asevoimiin tai heidän käyttämisensä osallistumaan aktiivisesti vihollisuuksiin
- tahallinen hyökkäys sellaisia henkilöitä tai objekteja vastaan jotka Geneven yleissopimuksessa sovittuja tunnusmerkkejä kansainvälisen oikeuden mukaisesti
- Geneven yleissopimuksessa sovittujen tunnusmerkkien väärinkäyttö

Lähde: Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön 8 artiklan lyhennelmä

→ LIITE 2: Sotarikos Suomen rikoslaisissa

Suomen rikoslain 11 luvun 5§:n mukaan sotarikoksia ovat seuraavat teot:

Sotarikos

Joka Geneven vuoden 1949 yleissopimusten tai sen vuoden 1977 lisäpöytäkirjojen taikka muita sotaa, aseellisia selkkauksia tai miehitystä koskevia kansainvälisen oikeuden sääntöjen ja tapojen vastaisesti:

- 1) surmaa tai haavoittaa toisen tai kiduttaa häntä,
- 2) tekee seksuaalista väkivaltaa,
- 3) tuhoaa, takavarikoi tai anastaa omaisuutta mielivaltaisesti ja ilman sotilaallista tarvetta,
- 4) ryöstää kaupungin tai muun vastaavan paikan,
- 5) ottaa tai värvää alle 18-vuotiaita lapsia asevoimiin tai ryhmiin, joissa heitä käytetään vihollisuuksiin,
- 6) pakottaa sotavangin tai muun suojellun henkilön palvelemaan vihollisen asevoimissa,
- 7) epää sotavangilta tai muulta suojellulta henkilöltä oikeudenmukaista ja laillista oikeudenkäyntiä koskevat oikeudet taikka muutoin kieltää häneltä oikeudelliset takeet,

8) aloittaa hyökkäyksen, joka aiheuttaa ihmishenkien menetyksiä tai vammoja taikka laajoja, pitkäaikaisia ja vakavia ympäristövahinkoja,

- 9) hyökkää siviiliväestöä, tai heidän käytössään olevaa omaisuutta vastaan,
- 10) hyökkää siviilikohteisiin, joita ei puolusteta, tai pommittaa niitä, hyökkää uskonnonharjoitukseen, tieteeseen, taiteeseen, sairaanhoitoon tai hyväntekeväisyyteen tarkoitettuihin kohteisiin tai historiallisia muistomerkkejä vastaan taikka hyökkää Geneven yleissopimuksissa tarkoitettuja tunnusmerkkejä käytäviä vastaan,
- 11) käyttää väärin valkoista lippua, vihollisen lippua, Yhdistyneiden Kansakuntien lippua, sotilaspukua tai Geneven yleissopimuksissa tarkoitettuja tunnusmerkkejä,
- 12) pitää laittomasti vangittuna taikka pakkotoimin siirtää tai karkottaa väestöä tai sen osia,
- 13) ottaa ihmisiä panttivangeiksi, ilmoittaa, että armoa ei anneta, käyttää hyväksi siviilihenkilöitä tai muita suojeltuja henkilöitä sotilaskohteiden suojelemiseksi, estää siviilihenkilöiltä ravinnon tai muiden henkiin jäämiseksi välttämättö-

mien tarvikkeiden saamisen tai tarpeellisen hätäavun, 14) käyttää myrkyä tai myrkyasetta, liiallisia vammoja tai tarpeetonta kärsimystä aiheuttavia aseita, ammuksia tai tarvikkeita taikka kemiallisia, biologisia tai muita kiellettyjä aseita tai taisteluvälineitä.

Sotarikoksesta tuomitaan myös se, joka tekee Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön (SopS 56/2002) 8 artiklassa sotarikokseksi määritellyn muun teon taikka muulla tavoin rikkoo Suomea velvoittavan sotaa, aseellista selkkausta tai miehitystä koskevan kansainvälisen sopimuksen määräyksiä taikka yleisesti tunnustettuja ja vakiintuneita kansainvälisen oikeuden mukaisia sodan lakeja ja tapoja. Yritys on rangaistava.

Lähde: Suomen rikoslain 11 luvun 5 §:n sotarikos pykälän vapaa lyhennelmä